

Vergaderjaar 2018–2019

25 422

Opwerking van radioactief materiaal

Nr. 256

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 12 juli 2019

De vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat over de brief van 20 december 2018 over de evaluatie van de nationale nucleaire oefening «Shining Spring» 2018 (Kamerstuk 25 422, nr. 249), over de brief van 7 december 2018 inzake het tweede rapport van de commissie veiligheidsbenchmark kerncentrale Borssele (Kamerstukken 32 645 en 25 422, nr. 90 (Herdruk)), over de brief van 11 februari 2019 inzake de brand in de splijtstofabriek Advanced Nuclear Fuels GmbH (ANF) in Lingen, Duitsland (Kamerstuk 25 422, nr. 252), over de brief van 24 april 2019 inzake de toezegging over inspraak in verband met bevindingen van het Aarhus-nalevingscomité en haar reactie op de motie van het lid Kröger over de eisen voor het uitvoeren van een MER rondom kerncentrales (Kamerstuk 25 422, nr. 253), over de brief van 29 mei 2019 over de reactie op het verzoek van de commissie over het bericht dat Engie uitgaat van een sluiting van Tihange 3 in 2045 (Kamerstuk 25 422, nr. 254) en over de brief van 29 mei 2019 inzake het definitieve rapport van de Integrated Regulatory Review Service (IRRS) Follow Up missie (Kamerstuk 25 422, nr. 255).

De vragen en opmerkingen zijn op 6 juni 2019 aan de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat voorgelegd. Bij brief van 11 juli 2019 zijn deze door haar beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Agnes Mulder

Adjunct-griffier van de commissie,
Koerselman

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Algemeen	2
Evaluatie nucleaire oefening Shining Spring	3
Tweede rapport commissie veiligheidsbenchmark kerncentrale Borssele	4
De verwachte sluiting van Tihange 3 in 2045	5
Risico's nucleaire transporten over Westerschelde	5

Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de stukken ten behoeve van het schriftelijk overleg Nucleaire veiligheid. Zij hebben over de geagendeerde stukken nog enkele opmerkingen en vragen.

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brieven inzake nucleaire veiligheid. Zij hebben nog enkele vragen.

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de agendastukken over nucleaire veiligheid. Naast nog enkele vragen in het verlengende van de agendapunten leven er bij deze leden een aantal vragen die niet op de agenda staan.

De leden van de GroenLinks-fractie hebben kennisgenomen van de agenda voor dit schriftelijk overleg.

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de stukken die geagendeerd staan voor dit schriftelijk overleg. Ze hebben daar nog enkele vragen over.

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren hebben kennisgenomen van de stukken op de agenda.

Algemeen

De leden van de VVD-fractie staan positief tegenover kernenergie als onderdeel van de energietransitie. Veiligheid staat daarbij echter altijd op de eerste plaats en deze moet gegarandeerd kunnen worden. Nucleaire veiligheid blijft namelijk een onderwerp dat constant onze aandacht verdient. Bij het algemeen overleg Nucleaire veiligheid van 28 november 2018 zijn er vragen gesteld met betrekking tot de benoeming van een klankbordgroep. Kan de Staatssecretaris de voortgang wat betreft het benoemen van deze klankbordgroep aangeven?

De leden van de D66-fractie zijn benieuwd naar de laatste stand van zaken over de tritiumverontreiniging bij Petten. Kan de Staatssecretaris een update geven? Ook zijn deze leden benieuwd naar de laatste stand van zaken rondom het proces van ontmanteling van de voormalige kerncentrale Dodewaard. Kan de Staatssecretaris een update geven? De leden van de D66-fractie zijn van mening dat een goede Nederlandse kennisinfrastructuur rondom het onderwerp van straling en nucleaire energie essentieel is voor de nucleaire veiligheid in Nederland. Steeds meer beroepen krijgen te maken met nucleaire veiligheid, zoals bij het gebruik van radioactiviteit in medische toepassingen, in de toepassingen van biotechnologie of bij de

werkzaamheden van begrafenisondernemers. Na het voeren van gesprekken met kennisinstututen over deze kennisinfrastructuur constateren deze leden dat de kennisinfrastructuur in Nederland in een dreigend tempo aan het afbrokkelen is. Al in 2008 signaleerde de Gezondheidsraad in zijn onderzoek «Opleiden van deskundigen op het gebied van stralingsbescherming» dat het kennisniveau en de expertise op het gebied van stralingsbescherming achteruitliepen. Het onderzoek «Inventarisatie van wetenschappelijk onderzoek en onderwijs in de stralingsbescherming» van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) uit 2013 bevestigde dit beeld en in reactie hierop benadrukte toenmalig Minister van Economische Zaken Henk Kamp vervolgens het belang van een sterke kennisinfrastructuur. Ook in 2018 concluderen de TU Delft, het RIVM en het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) in een peiling onder gezaghebbende stakeholders dat deze kennisinfrastructuur er nog niet staat en dat de urgentie steeds groter wordt. De TU Delft heeft de eerste stappen gezet om een kennisnetwerk op te zetten, maar het ontbreekt aan momentum en ondersteuning vanuit de rijksoverheid. Kan de Staatssecretaris toelichten welke stappen er nu door het kabinet worden gezet om de kennisinfrastructuur te waarborgen in Nederland? Deelt zij de mening dat Nederland een strategische integrale onderzoeksagenda nodig heeft op het gebied van straling en nucleaire kennis? Is zij bereid geld vrij te maken voor het verder ontwikkelen van een dergelijke onderzoeksagenda en kennisinfrastructuur met betrekking tot straling en nucleaire veiligheid?

Evaluatie nucleaire oefening Shining Spring

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het rapport over de nucleaire oefening Shining Spring 2018. Ondanks het feit dat het risico op een nucleair ongeval in Nederland zeer beperkt is, is het goed om een dergelijke rampenoefening te doen. Hier hebben deze leden eerder ook al aandacht voor gevraagd.

Uit de bijgevoegde brief van de Staatssecretaris blijkt dat de huidige aspecten van crisisbeheersing nog niet altijd genoeg in verbinding staan met de dynamiek die in een maatschappij kan ontstaan rond een stralingsincident. De Staatssecretaris stelt dat de nadruk bij de crisisbeheersing daarom zal verschuiven naar het inspelen op de maatschappelijke dynamiek. Deze leden vragen hoe dit vorm gegeven gaat worden. Hierover vinden inmiddels gesprekken plaats met de Veiligheidsregio's. Kan de Staatssecretaris aangeven wat de uitkomsten van deze gesprekken zijn?

De leden van de CDA-fractie vinden het positief dat na de laatste oefening in 2011 in 2018 weer een grote oefening Shining Spring heeft plaatsgevonden. Eén van conclusies uit deze oefening is dat regelmatig en in verschillende vormen gezamenlijk oefenen helpt om beter op elkaar ingespeeld te raken. Deze leden zouden graag willen weten hoe het zit met deze oefeningen. Zijn dit oefeningen die, zoals Shining Spring, eens per zeven jaar plaatsvinden? Of gaat dit om andersoortige oefeningen?

De leden van de D66-fractie lezen in de evaluatie over de nucleaire oefening Shining Spring dat men meer wil gaan doen met de maatschappelijk dynamiek. Nu hebben deze leden onlangs ook kennisgenomen van het programma Duurzame Veiligheid 2030 (DV2030) en Safety Delta Nederland (SDN) (Kamerstuk 28 089, nr. 135), programma's gericht op het verbeteren van de veiligheid in de chemische sector. Deze programma's lijken overeenkomsten te vertonen met de beschreven plannen in de eerder genoemde evaluatie. Kan de Staatssecretaris toelichten of er ook wederzijdse ervaringen worden uitgewisseld door de deelnemende partijen aan de veiligheidsprogramma's DV2030, SDN en de nationale

nucleaire oefening (NNO)? Deze leden lezen dat de deelnemende partijen overwegingen van communicatieve en maatschappelijke aard willen laten meewegen in crisissituaties. Kan de Staatssecretaris toelichten in hoeverre deze invloed zullen hebben op de feitelijke veiligheid?

De leden van de SP-fractie vragen waarom communicatie een terugkerend probleem is. Hoe kan het dat in evaluaties dit punt steeds naar voren komt? Deze leden zijn dankbaar dat het slechts om een nucleaire oefening ging. Hoewel ze de brand in de fabriek nabij de kerncentrale in Lingen betreuren, zijn zij opgelucht dat er geen radioactieve stoffen vrij zijn gekomen. Maar de zorgen van deze leden zijn enorm.

De leden van de SP-fractie vragen wat de Staatssecretaris gaat doen om de crisiscommunicatie te verbeteren. Welke stappen gaat zij zetten en wanneer? Kan zij in een tijdlijn uiteenzetten wanneer deze stappen gezet gaan worden? Hoe worden lokale overheden daarbij betrokken? En de landen om ons heen?

Ook vragen de leden van de SP-fractie hoe het kan dat niet alle veiligheidsregio's een noodplan klaar hebben liggen. Kan de Staatssecretaris een overzicht maken welke veiligheidsregio's wel een plan hebben en welke niet? Zijn deze plannen actueel? Voldoen ze aan gestelde criteria? Zijn die criteria er? Zo ja, welke zijn dit dan?

Tweede rapport commissie veiligheidsbenchmark kerncentrale Borssele

De leden van de VVD-fractie zijn verheugd om te lezen dat de Staatssecretaris in haar brief bevestigt dat kerncentrale Borssele voldoet aan de in het Convenant Kerncentrale Borssele gemaakte afspraak dat de kerncentrale blijft behoren tot de 25% veiligste, technisch vergelijkbare vermogensreactoren in de Europese Unie, Verenigde Staten en Canada.

De leden van de CDA-fractie vinden het positief dat een commissie van onafhankelijke internationale deskundigen over de kerncentrale in Borssele heeft geconcludeerd dat deze centrale tot de groep van 25% veiligste, watergekoelde en watergemodereerde reactoren van de Europese Unie, de Verenigde Staten en Canada behoort en daarmee aan de veiligheidseis uit het Convenant Kerncentrale Borssele voldoet. Het nieuwe provinciebestuur van de provincie Zeeland heeft uitgesproken dat het langer openhouden van de kerncentrale in Borssele bespreekbaar moet zijn. Deze leden staan hier ook positief tegenover. Graag vernemen zij van de Staatssecretaris welke stappen er nodig zijn om het veilig en langer openhouden van de kerncentrale in Borssele te verkennen en hoe lang voor de verschillende stappen nodig is.

De leden van de GroenLinks-fractie blijven zich zorgen maken over de verlengingsduur van kerncentrale Borssele en vragen wanneer een publieksconsultatie over de milieu-invloeden met betrekking tot de kerncentrale Borssele tussen 2013 en 2033, het liefst in de vorm van een milieueffectrapportage (MER), nu eindelijk gaat plaatsvinden. Is de Staatssecretaris in overleg met de partijen die zo'n consultatie eisen, zodat de lopende hogerberoeps-procedure hierover zou kunnen worden geschikt buiten de rechtbank? Zo nee, waarom doet de Staatssecretaris daar geen poging toe?

De leden van de GroenLinks-fractie hebben de veiligheidsbenchmark van de kerncentrale Borssele gelezen en lezen dat de internationale commissie die het benchmarkrapport heeft geschreven niet komt tot de expliciete conclusie dat Borssele voldoet aan het criterium tot de 25% veiligste kerncentrales in Europa, de VS en Canada te behoren – dat wil zeggen de 60 veiligste centrales in dit gebied – beter dan 180 andere centrales. Deelt de Staatssecretaris dit inzicht? Dit is wel een criterium voor het

openblijven van de kerncentrale Borssele. Gezien de leeftijd van Borssele, de oudste kerncentrale in de EU, zou dat verbazingwekkend zijn. Zou de Staatssecretaris op basis van dit gegeven en het voorzorgsprincipe niet tot de conclusie moeten komen dat Borssele het 25%-criterium waarschijnlijk niet bereikt en dus zo snel mogelijk moet worden uitgefaseerd? De leden van de GroenLinks-fractie lezen dat bij de «long term operation»-vergunning van de kerncentrale Borssele de uitgebreide openbare voorzieningsprocedure (UOV) is gevolgd. Klopt het dat het Aarhuscomité de uitgevoerde UOV voor Borssele bij de vergunningswijziging in 2013 onvoldoende vond om aan het Verdrag te voldoen? Klopt het dat in een UOV niet alle beschikbare informatie betreffende het milieu wordt gedeeld met het publiek en dat er geen rekening wordt gehouden met publieksinspraak als die over milieuaspecten gaat? Klopt het ook volgens de Staatssecretaris dat hiermee onvoldoende wordt voldaan aan het Verdrag van Aarhus? Deelt de Staatssecretaris het inzicht dat er met het uitblijven van een MER bij de huidige vergunningswijziging of bij de acceptatie van het benchmarkrapport (ook een beslissing die voldoet aan de definitie van beslissing onder Aarhus), kansen zijn gemist om een MER uit te voeren? Deelt u het inzicht dat de Aarhus Convention Compliance Committee (ACCC) expliciet heeft gesteld dat het niet redelijk is om te vermoeden dat een verlengde bedrijfsvoering van Borssele geen invloed zou hebben op het milieu (ACCC/C/2014/104)?

De verwachte sluiting van Tihange 3 in 2045

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren zijn teleurgesteld in de reactie van de Staatssecretaris over het bericht dat Engie uitgaat van sluiting van Tihange 3 in 2045. Zij vragen de Staatssecretaris inhoudelijk te reageren op dit bericht. Wat vindt zij ervan dat Engie zich financieel voorbereidt op een aanzienlijk later sluitingsmoment van de verouderde kernreactor van Tihange dan nu is vastgelegd in de Belgische wetgeving? Gaat de Staatssecretaris bij haar Belgische collega aangeven dat wat Nederland betreft een verlenging van de levensduur van de kerncentrales onwenselijk is? Zo nee, wat is haar positie tegenover verdere verlenging van de levensduur van de verouderde Belgische kerncentrales? Kan de Staatssecretaris aangeven wat de situatie in Nederland is? Houden alle betrokken partijen in Nederland in hun beleid en boekhouding rekening met de door het kabinet vastgestelde einddatum? Zo nee, wat is de Staatssecretaris voornemens daaraan te doen?

Risico's nucleaire transporten over Westerschelde

De leden van de CDA-fractie merken op dat in het nieuwsbericht «Risico's nucleaire transporten over Westerschelde onvoldoende onderzocht» zorgen werden geuit over nucleair vervoer over de steeds drukker Westerschelde.¹ Zo'n tien keer per maand vaart er een transport over de Westerschelde met radioactieve lading. De rivier wordt steeds drukker en de schepen steeds groter, maar er is geen risicoanalyse gemaakt van de gevaren van die schaalvergroting, was de boodschap. Daarbij zijn de lokale autoriteiten niet voorbereid op een calamiteit met dit soort lading. Graag willen deze leden weten wat de Staatssecretaris gaat doen om ervoor te zorgen dat lokale autoriteiten goed zijn voorbereid op een mogelijke calamiteit. Tevens willen deze leden graag weten of de Staatssecretaris samen met de relevante Nederlandse en Belgische partijen een oefening kan organiseren.

---

¹ Omroep Zeeland, 31 mei 2019 (<https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/113249/Risico-s-nucleaire-transporten-over-Westerschelde-onvoldoende-onderzocht>).

De leden van de D66-fractie lezen in het hierboven genoemde nieuwsbericht dat de reders, loodsen en een verzekeraar een noodoproep doen over de toename van risico's op een nucleaire calamiteit op de Westerschelde. De risico's zouden niet goed in beeld zijn en de lokale autoriteiten onvoldoende voorbereid op dit soort calamiteiten. Kan de Staatssecretaris toelichten op welke wijze zowel de Minister als de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat deze risico's op de Westerschelde gaat ondervangen? Kan zij toelichten of er al gestart is met een risicoanalyse? Vindt er al overleg plaats met de Belgische atoomwaakhond, de Federale Autoriteit voor Nucleaire Controle (FANC)? Zo nee, op welke termijn gaat dit plaatsvinden? Deelt de Staatssecretaris de mening dat een tijdelijk verbod van het vervoer van nucleaire materiaal op de Westerschelde niet op zijn plaats is, totdat de risico's in kaart zijn gebracht en er treffende maatregelen zijn genomen?

II Reactie van de Staatssecretaris

Inleiding

Hierbij stuur ik u de antwoorden op de vragen van het schriftelijke overleg Nucleaire Veiligheid van 6 juni 2019.

Mede gelet op de beantwoording van een van de vragen maak ik van deze gelegenheid gebruik om u tevens te doen toekomen de Rapportage ongewone gebeurtenissen nucleaire installaties 2018². De rapportage bevat het overzicht van de in 2018 aan de ANVS gemelde ongewone gebeurtenissen per installatie, het verloop van het aantal ongewone gebeurtenissen in de afgelopen 10 jaar en een evaluatie en conclusie. De ANVS publiceert de gemelde gebeurtenissen op haar website. Wanneer er relevante nieuwe informatie over een gebeurtenis bekend is wordt deze informatie geactualiseerd. Via de website wordt ook informatie gedeeld over gebeurtenissen in nucleaire installaties in onze buurlanden. Vanwege de internationale verantwoordelijkheidsverdeling wordt daarbij verwezen naar de communicatie door de desbetreffende bevoegde autoriteiten.

Eindberging van radioactief afval

Vraag 1

Bij het Algemeen Overleg Nucleaire veiligheid van 28 november 2018 zijn er vragen gesteld met betrekking tot de benoeming van een klankbordgroep. Kan de Staatssecretaris de voortgang wat betreft het benoemen van deze klankbordgroep aangeven?

Antwoord 1

Van 1 juli 2019 tot 1 juli 2024 zal het Rathenau Instituut de voorgenomen werkzaamheden van de Klankbordgroep rond eindberging van radioactief afval organiseren. De opdracht betreft een mogelijk participatief besluitvormingsproces te doordenken, gericht op een maatschappelijke overeenstemming over eindberging van radioactief afval en verbruikte splijtstoffen, en daarover te adviseren. Hiermee start een traject waarin op participatieve wijze een maatschappelijk proces wordt ontworpen rond de besluitvorming over eindberging van radioactief afval. Dit traject zal bestaan uit de interactie tussen de dialoog met burgers, stakeholders en experts en het uitvoeren van onderzoek. Het Rathenau Instituut zal de opgedane resultaten en bevindingen gebruiken om mij te adviseren over de te nemen stappen in een maatschappelijk gedragen besluitvormingsproces rond eindberging van radioactief afval.

² Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

1. Tritiumverontreiniging Petten

Vraag 2

De leden van de D66-fractie zijn benieuwd naar de laatste stand van zaken over de tritiumverontreiniging bij Petten. Kan de Staatssecretaris een update geven?

Antwoord 2

Op 30 april jl. heeft vergunninghouder NRG aan de ANVS gemeld dat voor het eerst een verhoogde concentratie tritium is gemeten in de sloot langs de doorgaande weg net buiten de Onderzoekslocatie Petten (OLP). Dit tritium is afkomstig van de in 2012 geconstateerde en beëindigde lekkage uit een gecorrodeerde ondergrondse leiding. Daardoor is radioactief water (met tritium) in de bodem en het grondwater op de OLP terechtgekomen. Hierbij is geen gevaar geweest voor de gezondheid en het milieu.

NRG was verplicht een saneringsplan op te stellen en uit te voeren. In het kader daarvan voert NRG periodiek metingen uit aan het slotwater en grondwater om het effect van de sanering en de verplaatsing van het tritium in kaart te brengen. Nu de radioactiviteit buiten de terreingrens is gemeten, zal NRG intensiever metingen uitvoeren en het aantal meetpunten nabij en buiten de terreingrens uitbreiden om de ontwikkelingen goed te kunnen monitoren. De ANVS houdt toezicht op hoe de meetresultaten zich ontwikkelen, of NRG het goedgekeurde saneringsplan naleeft, en of de veiligheid geborgd is.

Door de intensieve sanering van het terrein is, via het oppompen van grondwater, naar schatting ruim 90% van de in 2012 gelekte tritium uit de bodem verwijderd. Berekeningen hadden voorspeld dat vanaf 2019 het tritium door grondwaterstroming buiten het OLP-terrein zou komen. De sinds eind april gemeten waarden zijn in lijn met deze berekeningen en sterk afhankelijk van de weersomstandigheden (variërend tussen 59 en <10 Bq/L). De gemeten concentratie tritium in het slotwater buiten de OLP is beperkt en heeft geen consequenties voor de gezondheid van mens en dier.

Het oppervlaktewater en de naastgelegen landbouwgrond kunnen gewoon gebruikt worden. Er is ook geen sprake van een overtreding van grenswaarden. De omgeving wordt door NRG steeds geïnformeerd. De saneringsactiviteiten worden door NRG voortgezet totdat wordt voldaan aan de voorwaarden voor afbouw die bij de goedkeuring van het saneringsplan zijn vastgelegd.

Voor de volledigheid informeer ik hierbij u tevens over een beperkte lekkage in oktober 2018 als gevolg van vervangingswerkzaamheden in het pompgebouw van de Hoge Flux Reactor (HFR). Hierbij is onbedoeld een hoeveelheid radioactief water (met tritium) in de bodem onder het pompgebouw terechtgekomen. Aanwezige medewerkers hebben onmiddellijk actie ondernomen waardoor de lekkage na korte tijd is gestopt. De hoeveelheid tritium die in de bodem is gekomen, is een fractie (ca 5%) ten opzichte van die als gevolg van de lekkage in 2012. NRG heeft de beschadigde leiding vervangen en technische en procedurele maatregelen genomen om herhaling te voorkomen. NRG heeft een monitorings- en saneringsplan opgesteld dat door de ANVS is beoordeeld. Uitvoering van het plan is reeds gestart. Ook zijn de onderzoeken naar de oorzaken van de gebeurtenis afgerond en aan de ANVS aangeboden ter beoordeling. De ANVS heeft op haar website informatie over de gebeurtenis gepubliceerd. Na afronding van de beoordeling zal de informatie op de ANVS website worden geactualiseerd. Deze gebeurtenis is ook opgenomen in bijgevoegde «Rapportage ongewone gebeurtenissen nucleaire installaties 2018».

2. Ontmanteling kerncentrale Dodewaard

Vraag 3

De leden van D66 zijn benieuwd naar de laatste stand van zaken rondom het proces van ontmanteling van de voormalige kerncentrale Dodewaard. Kan de Staatssecretaris een update geven?

Antwoord 3

Ik beantwoord deze vraag mede namens de Minister van Financiën. De kerncentrale Dodewaard is in «veilige insluiting»: dat wil zeggen dat de splijtstof is afgevoerd, en maatregelen zijn getroffen om de gebouwen veilig te kunnen beheren in afwachting van de ontmanteling die volgens de planning in 2045 zal beginnen. De Gemeenschappelijke Kernenergiecentrale Nederland (GKN) is de vergunninghouder en als zodanig verantwoordelijk voor het beheer van de installatie, en voor de ontmanteling en het betalen ervan.

Zoals in eerdere brieven gemeld³, heeft GKN tot op heden niet voldaan aan haar verplichting op grond van artikel 15f van de Kernenergiewet om financiële zekerheid te stellen voor de ontmantelingskosten van de kerncentrale Dodewaard. In september 2016 heeft GKN een nieuwe aanvraag tot goedkeuring van de financiële zekerheidsstelling ingediend, op basis van een kort daarvoor goedgekeurd geactualiseerd ontmantelingsplan. De bevoegde Ministers (van Financiën en van Infrastructuur en Milieu) hebben toen aan GKN laten weten de daarbij geboden financiële zekerheidsstelling niet voldoende te vinden en voornemens te zijn de aanvraag af te wijzen. Verder heeft de Staat in november 2016 bij de rechtbank Gelderland een voorlopig getuigenverhoor aangevraagd van de betrokkenen rondom GKN, met als doel te onderzoeken of de aandeelhouders van GKN aansprakelijk kunnen worden gesteld voor de ontmantelingskosten van de kerncentrale. De rechtbank heeft in april 2017 het getuigenverhoor toegekend.

In diezelfde periode zijn gesprekken gestart met GKN en de aandeelhouders om te bezien of een minnelijke oplossing kon worden gevonden voor de (betaling van de) ontmantelingskosten van de kernenergiecentrale Dodewaard. In afwachting van de uitkomst van de gesprekken, is zowel het getuigenverhoor als de procedure voor goedkeuring van de financiële zekerheidsstelling stilgelegd.

De gesprekken hebben niet tot overeenstemming geleid en zijn daarom geëindigd. In augustus 2018 is de procedure voor het voorlopig getuigenverhoor hervat. De getuigenverhoren bij de rechtbank in Arnhem zijn in maart 2019 gestart en zullen de komende maanden voortgezet worden. Omdat de zaak daarmee onder de rechter blijft en nog loopt, kunnen we geen inhoudelijke mededelingen doen over de gesprekken en de uitkomsten ervan. Ook de procedure voor beoordeling van de aanvraag tot goedkeuring van de financiële zekerheidsstelling is hervat. De betreffende aanvraag is op 9 januari 2019 afgewezen. De bezwaarprocedure is gaande.

3. Kennisinfrastructuur straling en nucleaire veiligheid

Vraag 4

De leden van de D66-fractie zijn van mening dat een goede Nederlandse kennisinfrastructuur rondom het onderwerp van straling en nucleaire energie essentieel is voor de nucleaire veiligheid in Nederland. Steeds meer beroepen krijgen te maken met nucleaire veiligheid, zoals bij het gebruik van radioactiviteit in medische toepassingen, in de toepassingen van biotechnologie of bij de werkzaamheden van begrafenisondernemers. Na het voeren van gesprekken met kennisinstellingen over deze kennisinfra-

³ Kamerstuk 25 422, nr. 162 en Kamerstukken 25 422 en 32 645, nr. 206

structuur constateren deze leden dat de kennisinfrastructuur in Nederland in een dreigend tempo aan het afbrokkelen is. Al in 2008 signaleerde de Gezondheidsraad in zijn onderzoek «Opleiden van deskundigen op het gebied van stralingsbescherming» dat het kennisniveau en de expertise op het gebied van stralingsbescherming achteruitliepen. Het onderzoek «Inventarisatie van wetenschappelijk onderzoek en onderwijs in de stralingsbescherming» van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) uit 2013 bevestigde dit beeld en in reactie hierop benadrukte toenmalig Minister van Economische Zaken Henk Kamp vervolgens het belang van een sterke kennisinfrastructuur. Ook in 2018 concluderen de TU Delft, het RIVM en het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) in een peiling onder gezaghebbende stakeholders dat deze kennisinfrastructuur er nog niet staat en dat de urgentie steeds groter wordt. De TU Delft heeft de eerste stappen gezet om een kennisnetwerk op te zetten, maar het ontbreekt aan momentum en ondersteuning vanuit de rijksoverheid. Kan de Staatssecretaris toelichten welke stappen er nu door het kabinet worden gezet om de kennisinfrastructuur te waarborgen in Nederland? Is zij bereid geld vrij te maken voor het verder ontwikkelen van een dergelijke onderzoeksagenda en kennisinfrastructuur met betrekking tot straling en nucleaire veiligheid?

Antwoord 4

Recent heeft de Raad van Advies van de ANVS op verzoek van de ANVS een advies gegeven over het behoud van kennis voor de veiligheid in de nucleaire sector. De Raad van Advies adviseert daarin een nationaal nucleair kennismanagementprogramma (NNKP) op te zetten. Hierin wordt aangegeven dat de ANVS een rol als katalysator kan spelen, maar dat het programma niet per se onder leiding van de ANVS hoeft te staan, maar bijvoorbeeld ook onder leiding van een ministerie of agentschap dat onafhankelijk is van de toezichthouder (ANVS) en de vergunninghouders. Het advies is op de website van de ANVS geplaatst samen met de reactie van de ANVS hierop.

De ANVS heeft een onafhankelijke commissie onder leiding van André van der Zande (voormalig directeur-generaal van het RIVM) ingesteld in reactie op dit advies. De commissie heeft de opdracht om te verkennen of er bij de sector, de kenniswereld en de overheid draagvlak is om de kennisbasis voor nucleaire veiligheid en stralingsbescherming structureel te versterken en te borgen. Ook de wijze waarop de kennis op internationaal niveau geborgd is zal daarbij worden meegenomen. De commissie zal op basis van de verkenning een advies uitbrengen aan de ANVS over de partijen (zowel binnen als buiten Nederland) die betrokken moeten worden bij borging van de kennisbasis, inclusief de rollen, verantwoordelijkheden en de wijze van financiering daarvan. Ik wacht het advies van de Commissie hiervoor af.

4. Evaluatie nucleaire oefening Shining Spring

Vraag 5a

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het rapport over de nucleaire oefening Shining Spring 2018. Ondanks het feit dat het risico op een nucleair ongeval in Nederland zeer beperkt is, is het goed om een dergelijke rampoefening te doen. Hier hebben deze leden eerder ook al aandacht voor gevraagd. Uit de bijgevoegde brief van de Staatssecretaris blijkt dat de huidige aspecten van crisisbeheersing nog niet altijd genoeg in verbinding staan met de dynamiek die in een maatschappij kan ontstaan rond een stralingsincident. De Staatssecretaris stelt dat de nadruk bij de crisisbeheersing daarom zal verschuiven naar het inspelen op de maatschappelijke dynamiek. Deze leden vragen hoe dit vorm gegeven gaat worden. Hierover vinden inmiddels gesprekken plaats

met de Veiligheidsregio's. Kan de Staatssecretaris aangeven wat de uitkomsten van deze gesprekken zijn?

Antwoord 5a

Tijdens de NNO werd duidelijk dat er ook maatschappelijke onrust en vragen kunnen ontstaan die niet direct gekoppeld zijn aan de feitelijke veiligheidssituatie. Ook uw Kamer heeft meerdere malen aandacht gevraagd voor het informeren en betrekken van bewoners in onder andere de grensregio's.

Na de NNO ben ik in gesprek gegaan met de voorzitters van de (grens) Veiligheidsregio's om de samenwerking tussen Rijk en regio te verbeteren. Inzet is om gezamenlijk, bij onder meer de lopende actualisatie van de crisisplannen, de aandacht voor bredere maatschappelijke consequenties, inclusief de beleving van burgers en bedrijven bij dit type scenario's en de communicatie daarover aan de bewoners in de grensregio's beter mee te nemen. Dit geldt natuurlijk inclusief de (voorbereiding op) crisiscommunicatie. Sinds de NNO is er – mede door de gesprekken met de voorzitters van de (grens) Veiligheidsregio's – een zogenaamd voorzorgbesluit voor de urgente fase in ontwikkeling, met bijbehorende communicatieboodschappen.

Een voorzorgbesluit is een vooraf, met alle relevante betrokken partijen, afgestemd besluit waarmee de veiligheidsregio's maatregelen kunnen uitvoeren als er nog geen passend CETsn advies ligt én het noodzakelijk is om direct maatregelen uit te voeren

Verder zijn er twee tabletop oefeningen met de Belgische partners georganiseerd over de werkwijze bij zogenaamde ongewone gebeurtenissen en overige incidenten bij kerncentrales. Een ongewone gebeurtenis is een afwijking van het normale bedrijfsproces in een nucleaire installatie (A-object) met een meldplicht aan de ANVS (of aan de FANC als het een Belgische kerncentrale betreft) en een relatie met de nucleaire veiligheid of stralingsbescherming van de installatie. Door de uitvoering van de tabletops zijn de afspraken tussen België en Nederland verduidelijkt en verstevigd over onder andere communicatie en melden.

De Autoriteit Nucleaire Veiligheid (ANVS) heeft een factsheet < <https://www.autoriteitnvs.nl/documenten/publicatie/2019/05/22/hoe-communiceert-de-anvs-over-%E2%80%98ongewone-gebeurtenissen%E2%80%99> > gepubliceerd, waarin zij informatie geeft over hoe zij communiceert bij ongewone gebeurtenissen en waar informatie te vinden is mocht een ongewone gebeurtenis in een Nederlandse nucleaire installatie plaatsvinden.

Vraag 5b

De leden van de CDA-fractie vinden het positief dat na de laatste oefening in 2011 in 2018 weer een grote oefening Shining Spring heeft plaatsgevonden. Eén van conclusies uit deze oefening is dat regelmatig en in verschillende vormen gezamenlijk oefenen helpt om beter op elkaar ingespeeld te raken. Deze leden zouden graag willen weten hoe het zit met deze oefeningen. Zijn dit oefeningen die, zoals Shining Spring, eens per zeven jaar plaatsvinden? Of gaat dit om andersoortige oefeningen?

Antwoord 5b

Regelmatig en structureel oefenen met alle crisispartners op het thema nucleair is belangrijk. Daarom wordt er elk jaar een onderdeel van de nucleaire responsorganisatie beoefend, en wordt elke vijf jaar een oefening georganiseerd voor de volledige nucleaire responsorganisatie. Daarnaast oefent ieder jaar het Crisis Expert Team straling en nucleair (CETsn) met de Kerncentrale in Borsele. De Veiligheidsregio Zeeland en het Departementaal Coördinatiecentrum Crisisbeheersing van het

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (DCC IenW) oefenen regelmatig mee. De ANVS en het RIVM samen zorgen, naast de oefeningen, ook voor opleiding en training van de functionarissen in het CETsn. Daarnaast wordt er ten minste twee keer per jaar een basisopleiding georganiseerd door DCC IenW voor iedereen met een rol in de nucleaire responsorganisatie. Daarbij treffen veel van de betrokkenpartijen elkaar ook bij oefeningen rond anders crisistypen waardoor zij op elkaar ingespeeld raken.

Vraag 5c

De leden van de D66-fractie lezen in de evaluatie over de nucleaire oefening Shining Spring dat men meer wil gaan doen met de maatschappelijk dynamiek. Nu hebben deze leden onlangs ook kennisgenomen van het programma Duurzame Veiligheid 2030 (DV2030) en Safety Delta Nederland (SDN) (Kamerstuk 28 089, nr. 135), programma's gericht op het verbeteren van de veiligheid in de chemische sector. Deze programma's lijken overeenkomsten te vertonen met de beschreven plannen in de eerder genoemde evaluatie.

Kan de Staatssecretaris toelichten of er ook wederzijdse ervaringen worden uitgewisseld door de deelnemende partijen aan de veiligheidsprogramma's DV2030, SDN en de nationale nucleaire oefening (NNO)? Deze leden lezen dat de deelnemende partijen overwegingen van communicatieve en maatschappelijke aard willen laten meewegen in crisissituaties. Kan de Staatssecretaris toelichten in hoeverre deze invloed zullen hebben op de feitelijke veiligheid?

Antwoord 5c

De Ministeries van Infrastructuur en Waterstaat en Justitie en Veiligheid, die deel hebben genomen aan de NNO, zijn ook betrokken bij de veiligheidsprogramma's DV2030 en SDN. Waardevolle ervaringen die hierbij zijn opgedaan worden door hen ook meegenomen bij het invullen van de lessen uit de NNO.

Het Kabinet geeft naar aanleiding van de evaluatie aan dat de inzet is bewuster om te gaan met bredere maatschappelijke effecten tijdens en na een crisis. Dit zal de feitelijke veiligheid niet negatief beïnvloeden. Deze bredere aandacht heeft juist tot doel om in aansluiting op de feitelijke veiligheidssituatie een crisis zo goed mogelijk te kunnen beheersen en de veiligheid inclusief de beleving van alle betrokkenen te vergroten. Hiermee wordt juist verwezen naar mogelijke maatschappelijke consequenties, die niet direct gekoppeld zijn aan de feitelijke veiligheidssituatie.

Vraag 5d

De leden van de SP-fractie vragen waarom communicatie een terugkerend probleem is. Hoe kan het dat in evaluaties dit punt steeds naar voren komt? Deze leden zijn dankbaar dat het slechts om een nucleaire oefening ging. Hoewel ze de brand in de fabriek nabij de kerncentrale in Lingen betreuren, zijn zij opgelucht dat er geen radioactieve stoffen vrij zijn gekomen. Maar de zorgen van deze leden zijn enorm. De leden van de SP-fractie vragen wat de Staatssecretaris gaat doen om de crisiscommunicatie te verbeteren. Welke stappen gaat zij zetten en wanneer? Kan zij in een tijdlijn uiteenzetten wanneer deze stappen gezet gaan worden? Hoe worden lokale overheden daarbij betrokken? En de landen om ons heen?

Antwoord 5d

Met de ingezette revisie van het Nationaal Crisisplan Stralingsincidenten (NCS) wordt het crisiscommunicatieplan geactualiseerd. Dat gebeurt binnen de NCS beheerstructuur, een samenwerkingsverband tussen regio en Rijk. Het verbeteren van de crisiscommunicatie is een continu proces, hieronder volgt een beknopt overzicht van recente activiteiten en bereikte resultaten op ten aanzien van crisis- en risicocommunicatie.

Ten aanzien van voorbereiding op crisiscommunicatie wordt met het, door Rijk en regio in gezamenlijkheid ontwikkelde, voorzorgbesluit een stap gezet om snel en eenduidig te communiceren in de urgente fase van een kernongeval.

Ook wordt momenteel samen met België een aantal vragen en antwoorden (QenA's) voorbereid zodat deze eenduidig zijn aan beide kanten van de grens. Daarbij is een gezamenlijke kernboodschap opgesteld waarom maatregelen in de praktijk kunnen verschillen, terwijl de uitgangspunten zoveel mogelijk geharmoniseerd zijn. De QenA's gaan in op maatregelen die getroffen kunnen worden tijdens een stralingsongeval. Dit traject zal ook met Duitsland worden ingezet. Communicatie is nadrukkelijk aan bod gekomen tijdens twee tabletop oefeningen, die met België zijn georganiseerd, over de werkwijze bij ongewone gebeurtenissen en overige incidenten bij kerncentrales bij nucleaire installaties (zie het antwoord vraag 5a hierboven). Daarnaast zijn twee tabletop oefeningen georganiseerd met Veiligheidsregio Twente n.a.v. de brand bij Advanced Nuclear Fuels (ANF) te Lingen, Duitsland. Dat heeft geresulteerd in een processchema waarin regio en Rijk een gezamenlijke werkwijze voor een ongewone gebeurtenis hebben opgesteld. Zo kunnen partijen in de veiligheidsketen gemakkelijker proactief communiceren als zij dat nodig vinden.

De Autoriteit Nucleaire Veiligheid (ANVS) heeft een factsheet < <https://www.autoriteitnvs.nl/documenten/publicatie/2019/05/22/hoe-communicereet-de-anvs-over-%E2%80%98ongewone-gebeurtenissen%E2%80%99>> gepubliceerd, waarin zij informatie geeft over hoe zij communiceert bij ongewone gebeurtenissen en waar informatie te vinden is mocht een ongewone gebeurtenis in een Nederlandse nucleaire installatie plaatsvinden.

Vraag 5e

Ook vragen de leden van de SP-fractie hoe het kan dat niet alle veiligheidsregio's een noodplan klaar hebben liggen. Kan de Staatssecretaris een overzicht maken welke veiligheidsregio's wel een plan hebben en welke niet? Zijn deze plannen actueel? Voldoen ze aan gestelde criteria? Zijn die criteria er? Zo ja, welke zijn dit dan?

Antwoord 5e

In mei 2018 is op mijn initiatief het webportaal: www.infonucleairrisico.nl gelanceerd. Naar aanleiding van de gewijzigde motie van de leden Beckerman en Wassenberg⁴ is dit webportaal aangepast en verbeterd. Op het webportaal is nadere informatie te vinden over de voorbereiding op stralingsincidenten door Veiligheidsregio's. Daar staat verder uitgelegd welke regio zich op welke wijze heeft voorbereid, afhankelijk van het feit of er een nucleaire installatie (A-object) in de regio is en afhankelijk van de afstand is tot eventuele kerncentrales in de buurt van de regio. Het bestuur van de Veiligheidsregio dient zich adequaat voor te bereiden op risico's waar men in de regio mee geconfronteerd kan worden (Wet Veiligheidsregio's). Alle Veiligheidsregio's hebben, conform de Wet Veiligheidsregio's, een regionaal risicoprofiel opgesteld en op basis daarvan een regionaal beleidsplan en een regionaal crisisplan vastgesteld. De Veiligheidsregio's bepalen hiermee zelf op welke risico's zij zich voorbereiden en de wijze waarop zij dat doen. Hiervoor kan bijvoorbeeld een rampbestrijdingsplan worden opgesteld.

5. Tweede Rapport commissie veiligheidsbenchmark kerncentrale Borssele en sluiting Borssele

Vraag 6a

⁴ Kamerstuk 25 422, nr. 248

De leden van de VVD-fractie zijn verheugd om te lezen dat de Staatssecretaris in haar brief bevestigt dat kerncentrale Borssele voldoet aan de in het Convenant Kerncentrale Borssele gemaakte afspraak dat de kerncentrale blijft behoren tot de 25% veiligste, technisch vergelijkbare vermogensreactoren in de Europese Unie, Verenigde Staten en Canada.

De leden van de CDA-fractie vinden het positief dat een commissie van onafhankelijke internationale deskundigen over de kerncentrale in Borssele heeft geconcludeerd dat deze centrale tot de groep van 25% veiligste, watergekoelde en watergemodereerde reactoren van de Europese Unie, de Verenigde Staten en Canada behoort en daarmee aan de veiligheidseis uit het Convenant Kerncentrale Borssele voldoet. Het nieuwe provinciebestuur van de provincie Zeeland heeft uitgesproken dat het langer openhouden van de kerncentrale in Borssele bespreekbaar moet zijn. Deze leden staan hier ook positief tegenover. Graag vernemen zij van de Staatssecretaris welke stappen er nodig zijn om het veilig en langer openhouden van de kerncentrale in Borssele te verkennen en hoe lang voor de verschillende stappen nodig is.

Antwoord 6a

In de Kernenergiewet is vastgelegd dat per 31 december 2033 de vergunning van de Kerncentrale Borssele vervalt voor wat betreft het vrijmaken van kernenergie. Voor een hypothetische verlenging van deze termijn is dus in de eerste plaats een wetswijziging noodzakelijk.

De kerncentrale heeft daarnaast een veiligheidsdossier waarin de veiligheid van de kerncentrale wordt aangetoond tot 60 jaar bedrijfsduur. Bij een bedrijfsduur langer dan 60 jaar moet dan ook worden aangetoond dat de veiligheid na 60 jaar geborgd is. De vergunningshouder is verplicht dit te onderbouwen met onder meer nieuwe veiligheidsanalyses en verouderingsberekeningen. Het nieuwe veiligheidsdossier moet vervolgens worden beoordeeld en goedgekeurd door de ANVS. Afhankelijk van de veroudering van verschillende onderdelen van de installatie worden mogelijk specifieke onderdelen vervangen.

De vergunning van de kerncentrale kent geen einddatum. Het vervangen van de onderliggende veiligheidsdocumentatie maakt echter dat hiervoor in ieder geval ook een vergunningsprocedure nodig is. Het bewijsvoeringstraject, de beoordeling ervan en de vergunnings-, inspraak- en eventuele bezwaarprocedures duren naar verwachting ongeveer 5 jaar.

Vraag 6b

De leden van de GroenLinks-fractie hebben de veiligheidsbenchmark van de kerncentrale Borssele gelezen en lezen dat de internationale commissie die het benchmarkrapport heeft geschreven niet komt tot de expliciete conclusie dat Borssele voldoet aan het criterium tot de 25% veiligste kerncentrales in Europa, de VS en Canada te behoren – dat wil zeggen de 60 veiligste centrales in dit gebied, beter dan 180 andere centrales. Deelt de Staatssecretaris dit inzicht? Dit is wel een criterium voor het openblijven van de kerncentrale Borssele. Gezien de leeftijd van Borssele, de oudste kerncentrale in de EU, zou dat verbazingwekkend zijn. Zou de Staatssecretaris op basis van dit gegeven en het voorzorgsprincipe niet tot de conclusie moeten komen dat Borssele het 25%-criterium waarschijnlijk niet bereikt en dus zo snel mogelijk moet worden uitgefaseerd?

Antwoord 6b

De Commissie concludeert expliciet in hun rapport dat Borssele behoort tot de 25% veiligste kerncentrales in Europa, de VS en Canada. Deze conclusie staat zowel in het Engelstalige rapport als in de Nederlandse samenvatting. In het Engelstalige rapport staat deze conclusie in de

«Summary and conclusions» in het kader op pagina 8 onderaan: «Using the developed extended methodology the Committee compared the safety of 237 plants. From this assessment the Committee unanimously concluded that KCB is within the top 25% safest water-cooled and water-moderated reactors in EU, USA and Canada». In de Nederlands-talige «Samenvatting en conclusies» staat de conclusie in het kader op pagina 3 onderaan: «Door gebruik te maken van de ontwikkelde en uitgebreide methodologie heeft de Commissie de veiligheid van 237 kerncentrales vergeleken. Op basis hiervan heeft de Commissie unaniem geconcludeerd dat de KCB behoort tot de groep van 25% veiligste watergekoelde en watergemodereerde reactoren van de EU, VS en Canada». Hiermee voldoet Borssele aan het veiligheids criterium van het convenant.

Vraag 6c

De leden van de GroenLinks-fractie blijven zich zorgen maken over de verlengingsduur van kerncentrale Borssele en vragen wanneer een publieksconsultatie over de milieu-invloeden met betrekking tot de kerncentrale Borssele tussen 2013 en 2033, het liefst in de vorm van een milieueffectrapportage (MER), nu eindelijk gaat plaatsvinden.

Antwoord 6c

Publieke inspraak al dan niet in de vorm van een MER kan niet los worden gezien van een voorgenomen (vergunning)besluit waarop die inspraak betrekking heeft. Een besluit over de betreffende periode is niet aan de orde.

Verder merk ik op dat er geen inhoudelijke aanleiding is te veronderstellen dat het uit oogpunt van de bescherming van mensen en de omgeving noodzakelijk is de milieugevolgen nader in kaart te brengen.

Vraag 6d

Is de Staatssecretaris in overleg met de partijen die zo'n consultatie eisen, zodat de lopende hoger beroeps-procedure hierover zou kunnen worden geschikt buiten de rechtbank? Zo nee, waarom doet de Staatssecretaris daar geen poging toe?

Antwoord 6d

Nee (zie antwoord op de vorige vraag).

Vraag 6e

De leden van de GroenLinks-fractie lezen dat bij de «long term operation»-vergunning van de kerncentrale Borssele de uitgebreide openbare voorzieningsprocedure (UOV) is gevolgd. Klopt het dat het Aarhus-comité de uitgevoerde UOV voor Borssele bij de vergunningswijziging in 2013 onvoldoende vond om aan het Verdrag te voldoen?

Antwoord 6e

Nee, dat klopt niet. Het comité doet geen uitspraak over de UOV. Volgens het nalevingscomité had inspraak over de einddatum 2033 al moeten plaatsvinden in 2006 in het kader van het convenant. De hoofdconclusie van het Aarhus nalevingscomité betreft niet de vergunningprocedure in 2013, maar de beslissing van de Nederlandse regering (via het Borssele convenant in 2006 en de wetsaanpassing in 2011) om eind 2033 als uiterste sluitingsdatum voor de kerncentrale Borssele vast te stellen. Het feit dat die beslissing zonder publieke inspraak is genomen, is volgens het nalevingscomité in strijd met het Aarhus verdrag. In de UOV bij de LTO-vergunning in 2013 kon deze omissie volgens het comité niet meer worden hersteld.

Vraag 6f

Klopt het dat in een UOV niet alle beschikbare informatie betreffende het milieu wordt gedeeld met het publiek en dat er geen rekening wordt gehouden met publieksinspraak als die over milieuaspecten gaat? Klopt het ook volgens de Staatssecretaris dat hiermee onvoldoende wordt voldaan aan het Verdrag van Aarhus?

Antwoord 6f

Nee, dat klopt niet. In een UOV worden alle stukken die op het ontwerpbesluit betrekking hebben en die redelijkerwijs nodig zijn voor een beoordeling van het ontwerp met het publiek gedeeld. In het definitieve besluit wordt rekening gehouden met de ontvangen reacties. Dat is ook bij de LTO-vergunning voor de kerncentrale Borssele gebeurd. Daarbij is die milieu-informatie gedeeld die relevant was voor de LTO-vergunning, dus informatie ter onderbouwing van de conclusie dat de (technische) fysieke conditie van de installatie (systemen, structuren en componenten) na 2013 (tot ten minste eind 2033) nog steeds aan de gestelde veiligheidseisen kon voldoen. Het aan de vergunning verbonden Veiligheidsrapport werd met die bewijsvoering geactualiseerd.

Vraag 6g

Deelt de Staatssecretaris het inzicht dat er met het uitblijven van een MER bij de huidige vergunningswijziging of bij de acceptatie van het benchmarkrapport (ook een beslissing die voldoet aan de definitie van beslissing onder Aarhus), kansen zijn gemist om een MER uit te voeren?

Antwoord 6g

Met de ANVS ben ik van mening dat voor de huidige vergunningwijziging⁵ geen MER hoefde te worden gemaakt. Ik wacht de uitspraak van de Raad van State in de lopende procedure over de beroepen van de Stichting Greenpeace en Wise hierover verder af. Een uitspraak wordt niet voor 2020 verwacht.

Het rapport van de Benchmark commissie is de toets door de onafhankelijke commissie op de nakoming van een afspraak van het convenant. In het rapport stelt de commissie vast dat EPZ blijft voldoen aan de afspraak in het convenant, dat EPZ zorgdraagt dat de kerncentrale Borssele blijft behoren tot de 25% veiligste watergekoelde en watergemodereerde vermogensreactoren in de Europese Unie, de Verenigde Staten van America en Canada. De inspraakverplichtingen van het verdrag van Aarhus zijn op een dergelijk rapport niet van toepassing.

Vraag 6h

Deelt u het inzicht dat de Aarhus Convention Compliance Committee (ACCC) expliciet heeft gesteld dat het niet redelijk is om te vermoeden dat een verlengde bedrijfsvoering van Borssele geen invloed zou hebben op het milieu (ACCC/C/2014/104)?

Antwoord 6h

Bij het convenant in 2006 is de exploitatie van de kerncentrale Borssele, ten opzichte van de vergunning voor onbepaalde tijd, beperkt tot eind 2033.

Voorts ben ik het er mee eens dat bij verlengde bedrijfsvoering van een kerncentrale milieueffecten kunnen optreden. Bij een vergunning voor een dergelijke verlenging dient daarom voorafgaande brede inspraak mogelijk te zijn. Toepassing van de Uniforme Openbare Voorbereidingsprocedure (UOV) op grond van de Algemene wet bestuursrecht voorziet daarin. Hoewel voor de LTO-vergunning voor de KCB de UOV is gevolgd, is dat wettelijk niet verplicht. Om te borgen dat bij een dergelijk besluit in de toekomst altijd de UOV wordt toegepast, heb ik u in mijn brief van 24 april

⁵ Kernenergiewetvergunning WENRA Reference levels van 4 december 2018, ANVS-2018/20254

jl.⁶ mijn voornemen meegedeeld om artikel 17 van de Kernenergiewet aan te passen. Daarmee wordt tegemoet gekomen aan de aanbeveling van het Aarhus nalevings-comité.

6. Verwachte sluiting Tihange 3 in 2045

Vraag 7

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren zijn teleurgesteld in de reactie van de Staatssecretaris over het bericht dat Engie uitgaat van sluiting van Tihange 3 in 2045. Zij vragen de Staatssecretaris inhoudelijk te reageren op dit bericht. Wat vindt zij ervan dat Engie zich financieel voorbereidt op een aanzienlijk later sluitingsmoment van de verouderde kernreactor van Tihange dan nu is vastgelegd in de Belgische wetgeving? Gaat de Staatssecretaris bij haar Belgische collega aangeven dat wat Nederland betreft een verlenging van de levensduur van de kerncentrales onwenselijk is? Zo nee, wat is haar positie tegenover verdere verlenging van de levensduur van de verouderde Belgische kerncentrales? Kan de Staatssecretaris aangeven wat de situatie in Nederland is? Houden alle betrokken partijen in Nederland in hun beleid en boekhouding rekening met de door het kabinet vastgestelde einddatum? Zo nee, wat is de Staatssecretaris voornemens daaraan te doen?

Antwoord 7

Ik sta wel in goed contact met mijn Belgisch ambtsgenoot en heb recentelijk opnieuw de zorgen van de Tweede Kamer en van de burgers uit de grensregio inzake de nucleaire veiligheid van de Belgische kerncentrales overgebracht.

Zoals ik ook in mijn brief (Kamerstuk 25 422, nr. 254) heb aangegeven, strekt mijn bevoegdheid zich niet tot energiebeleid van onze buurlanden. Op dit moment geldt in België *de Wet houdende de geleidelijke uitstap uit kernenergie voor industriële elektriciteitsproductie* die voorziet in een kernuitstap in 2025. Verder constateer ik dat de Federale regering Michel-II stappen heeft gezet op het gebied van vervangende energiec capaciteit om een kernuitstap mogelijk te maken. Wanneer ik over informatie zou beschikken over de veiligheidssituatie van kerncentrales in de buurlanden, die naar het oordeel van de ANVS een oproep van mij rechtvaardigt, zal ik daarover niet aarzelen. Op dit moment is daar echter geen aanleiding voor.

In de Kernenergiewet is vastgelegd dat per 31 december 2033 de vergunning van de Kerncentrale Borssele vervalt voor wat betreft het vrijmaken van kernenergie. Voor een hypothetische verlenging van deze termijn is dus in de eerste plaats een wetswijziging noodzakelijk. Zowel de vergunninghouder als de ANVS gaan uit van eind 2033 als einddatum. Dat betreft zowel het aantonen van veiligheid als ook de financiële zekerheidsstelling voor de kosten van ontmanteling.

7. Risico's nucleaire transporten over de Westerschelde

Vraag 8a

De leden van de CDA-fractie merken op dat in het nieuwsbericht «Risico's nucleaire transporten over Westerschelde onvoldoende onderzocht» zorgen werden geuit over nucleair vervoer over de steeds drukker Westerschelde.⁷ Zo'n tien keer per maand vaart er een transport over de Westerschelde met radioactieve lading. De rivier wordt steeds drukker en de schepen steeds groter, maar er is geen risicoanalyse gemaakt van de gevaren van die schaalvergroting, was de boodschap. Daarbij zijn de

⁶ Kamerstuk 25 422, nr. 253

⁷ Omroep Zeeland, 31 mei 2019 (<https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/113249/Risico-s-nucleaire-transporten-over-Westerschelde-onvoldoende-onderzocht>).

lokale autoriteiten niet voorbereid op een calamiteit met dit soort lading. Graag willen deze leden weten wat de Staatssecretaris gaat doen om ervoor te zorgen dat lokale autoriteiten goed zijn voorbereid op een mogelijke calamiteit. Tevens willen deze leden graag weten of de Staatssecretaris samen met de relevante Nederlandse en Belgische partijen een oefening kan organiseren.

Antwoord 8a

Het vervoer van gevaarlijke stoffen (dus ook vervoer van UF6) dient te voldoen aan internationale vervoersregelgeving. Voor zeetransport is dit de IMDG Code (International Maritime Dangerous Goods Code). Op grond van de IMDG Code wordt UF6 vervoerd in stevige, speciaal voor dit vervoer ontworpen en gecertificeerde cilinders. Hierdoor is de kans dat bij een ongeval UF6 vrijkomt klein, ook bij brand. UF6 is licht radioactief en niet brandbaar. Een eventueel ongeval met UF6 zal door de hulpverlenende diensten (onder andere Veiligheidsregio en Havenautoriteit) bestreden worden als een incident met gevaarlijke stoffen, een zogenaamd IBGS-incident. Hiervoor geldt een generieke aanpak, waarop frequent door de hulpverlenende diensten geoefend wordt. Er is geen aanleiding tot het treffen van specifieke maatregelen voor de incidentbestrijding van een ongeval met UF6.

De ANVS zal samen met FANC en nucleaire experts van Veiligheidsregio Zeeland, specifiek voor dergelijke transporten, een expertsessie organiseren, waarbij de bestaande systeemafspraken gezamenlijk zullen worden geëvalueerd, aandacht is voor de beleving van radioactiviteit van bij transport en bij incidentbestrijding betrokken partijen en eventuele witte vlekken worden aangepakt.

Vraag 8b

De leden van de D66-fractie lezen in het hierboven genoemde nieuwsbericht dat de reders, loodsen en een verzekeraar een noodoproep doen over de toename van risico's op een nucleaire calamiteit op de Westerschelde. De risico's zouden niet goed in beeld zijn en de lokale autoriteiten onvoldoende voorbereid op dit soort calamiteiten.

Kan de Staatssecretaris toelichten op welke wijze zowel de Minister als de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat deze risico's op de Westerschelde gaat ondervangen? Kan zij toelichten of er al gestart is met een risicoanalyse? Vindt er al overleg plaats met de Belgische atoomwaakhond, de Federale Autoriteit voor Nucleaire Controle (FANC)? Zo nee, op welke termijn gaat dit plaatsvinden? Deelt de Staatssecretaris de mening dat een tijdelijk verbod van het vervoer van nucleaire materiaal op de Westerschelde niet op zijn plaats is, totdat de risico's in kaart zijn gebracht en er treffende maatregelen zijn genomen?

Antwoord 8b

Er is geen aanleiding tot een tijdelijk verbod van het vervoer UF6 over de Westerschelde. Een eventueel ongeval met UF6 bestreden kan worden volgens de generieke aanpak en werkwijze bij ongevallen met gevaarlijke stoffen. Daarnaast zijn er bij een eventueel ongeval met UF6-transport over de Westerschelde geen radiologische risico's voor de bevolking. De ANVS heeft in kader van het vervoer van nucleair materiaal en andere radioactieve stoffen tussen Nederland en België regelmatig contact met de Federale Autoriteit voor Nucleaire Controle (FANC). De FANC verleent erkenningen en/of vergunningen voor transporten van radioactieve stoffen op Belgisch grondgebied en houdt hier toezicht op. Ten aanzien van de transporten van radioactieve stoffen die Antwerpen-haven aandoen (via de Westerschelde) heeft de FANC afgelopen jaren geen nalevingstekorten geconstateerd die de veiligheid in gevaar brengen. De FANC informeert de ANVS over nalevingstekorten.

De ANVS zal samen met het FANC een expert sessie organiseren om de huidige systeemafspraken te toetsen. Hierbij zullen direct betrokken partijen worden uitgenodigd.